

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«Рисунок і живопис»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «2» вересня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Рисунок і живопис
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	12 кредити ЄКТС, 360 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Освітній компонент «Рисунок і живопис» є частиною професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 014 «Середня освіта. Мистецтво. Образотворче мистецтво». Необхідність вивчення основ малюнку та живопису складних антропоморфних форм, зумовлено потребою володіння майбутніми педагогами вміннями правильно виконувати лінійно-конструктивну побудову, визначати пропорції, візуалізувати пластику складних об'ємів у графічній та живописній техніках. Курс розрахований на продовження вивчення академічного рисунку та живопису гіпсових зліпків голів (гіпсовий череп, гіпсова обрубковочна голова, гіпсова маска Юнони тощо) та предметів побуту складних по формі, текстурі та фактурі. У запропонованому освітньому компоненті майбутні вчителі вивчають методи роботи над складними антропоморфними об'ємами, вчать розуміти сутність анатомічної будови голови людини на прикладах гіпсових зліпків, що сприяє розвитку образного мислення. Робота над складними формами предметів зумовлюється потребою розвитку практичних здібностей, формуванню професійних якостей педагога-універсала, здатного навчати різні вікові групи учнів, в тому числі і студентів у ЗВО. Вивчаючи освітній компонент «Рисунок і живопис» студенти збагачуються новими знаннями про структуру складних об'ємів, які існують у просторі і на які діють фактори середовища, що є також актуальною частиною пізнання нового матеріалу. «Рисунок і живопис» невід'ємно пов'язані з іншими освітніми компонентами навчального плану підготовки першого (бакалаврського) рівня освіти – дотичні до композиції, кольорознавства, перспективи, графіки тощо. Тому програма освітнього компоненту розроблена таким чином, щоб поставлені завдання охоплювали вивчення всієї системи художньої творчості, від ідеї композиції до монохромного або поліхромного рішення малюнку.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою освітнього компонента є формування необхідних теоретичних та практичних підходів у студента до виконання складних постановок, в тому числі роботи над антропоморфними формами. Набуття необхідних художніх навик роботи з різними графічними та живописними техніками. Опанування методики роботи малюнку гіпсових голів та складних по фактурі та текстурі предметів побуту.</p> <p>Цілі освітнього компоненту: розширення знань з основ анатомії голови людини, вивчення принципів та закономірностей методики роботи над малюнком гіпсової голови, практикування навик виконання натюрморту зі складними по формі, фактурі та текстурі предметами побуту, оволодіння графічними та живописними техніками, досягнення цілеспрямованої мотивації виконання професійних завдань, набуття та вдосконалення навик рисунку і живопису, пошук підходів до реалізації творчого задуму, аналіз об'ємних форм згідно площинно-просторових властивостей, досягнення естетичної графічної та колористичної гармоній.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК3. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проектування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності, реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами навчального предмета та інтегрованого навчання, розвивати критичне мислення.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи в образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН7. Застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН)

ПРН2. Володіти поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН4. Уміти аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН5. Володіти технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН12. Володіти педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

ПРН13. Уміти прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів національного образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	2		
Практична робота	65		
Самостійна робота	113		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 «Середня освіта»	2	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Теорія появи та розвитку методик малювання голови людини.	2		
Тема 2. Малюнок гіпсового зліпку черепа людини в двох ракурсах. Практичне виконання лінійно-конструктивної побудови та тонального увиразнення світлотіні форми.		12	20
Тема 3. Малюнок обрубовочної гіпсової голови. Практичне виконання побудови та тонального рішення відносно ракурсу та світлотіні.		10	20
Тема 4. Малюнок гіпсової маски Юнони. Практичне виконання світло-тіньового рисунку з увиразненням лінійної конструкції та графічною подачею об'єму.		10	20
Тема 5. Натюрморт з п'яти предметів різних за фактурою та текстурою. Практичне виконання живописного натюрморту техніці олійними або акриловими фарбами.		13	20
Тема 4. Натюрморт зі скляними та металевими предметами. Практичне виконання живописного натюрморту техніці олійними або акриловими фарбами.		10	20
Тема 5. Стилізований натюрморт в певній стилістичній манері. Технічне виконання акриловими або гуашевими фарбами.		10	33

5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	2		
Практична робота	65		
Самостійна робота	113		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий

		навчання)	вибірковий
4	014 «Середня освіта»	2	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Сучасні методики роботи над малюнком голови.	2		
Тема 2. Малюнок гіпсової голови Аполлона, Венери або Сократа. Практичне виконання малюнку з урахуванням композиційної, конструктивної побудови та світлотіньового рішення.		12	10
Тема 3. Малюнок гіпсових частин обличчя (око, губи, ніс). Практичне виконання завдання на форматі паперу А2 з композиційним розміщенням гіпсових частин обличчя.		15	23
Тема 4. Малюнки портрету натурника. Практичне виконання завдання в графічній та живописній манері.		23	50
Тема 5. Стилізований автопортрет. Техніка виконання довільна.		15	30

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – екзамен. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 30 балів, Контрольна робота – 5 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 15 балів; екзамен – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	-
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен; Форма здачі – практичне виконання завдань.

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в

дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зраховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Білий В. Академічний рисунок у формуванні теоретичних і практичних навичок студентів декоративно-прикладних спеціальностей // Збірник наукових праць ЛОГОС. 2021. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-28.05.2021.v2.56>
2. Божко Є.М., Спорнік М. В. Академічний рисунок – визначальна складова навчального процесу // управління якістю підготовки фахівців. Одеса. 2021. С. 101 – 102.
3. Горбатенко Л.П. Асоціативно-образний живопис як самобутній напрям нефігуративного образного мистецтва // АРТ-платФОРМА. 2021. Вип. 1(3). С. 361 – 370. URL: <https://art-platforma.kmaecm.edu.ua/index.php/art1/article/view/64/55>
4. Гунька А. М. Український портретний живопис I пол. XVII ст.: тенденції формування феномену // WSPÓŁCZESNE TENDENCJE W NAUCE I EDUKACJI. 2016. р. 27-29.
5. Гуляєва, О. В. Тенденції реалізму в живописі мистців півдня України у 60-80-х роках ХХ століття // Український мистецтвознавчий дискурс. 2022. №1. С. 6–16. URL: <https://doi.org/10.32782/uad.2021.1.1>
6. Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «РИСУНОК, ЖИВОПИС, СКУЛЬПТУРА» ЗАГАЛЬНИЙ КУРС ЖИВОПИСУ (для студентів 1-3 курсів денної форми навчання напряму 6.060102 «Архітектура») / Харк. нац. акад. міськ. госпва; уклад.: В. П. Манохін, П. В. Мирончик. Харків: ХНАМГ, 2012. 58 с.
7. Піддубна О. М. Живопис у розвитку творчих здібностей майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/28855/1/Піддубна%20Оксана%20Михайлівна%20стаття%20БАР%20-%20202019%20виправлено.pdf>
8. Прохорова Н. А. Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості // Арт-простір № 2. С. 99 – 102.
9. Прохорова Н. Формування художньо-творчої активності студентів на заняттях з дисципліни «Рисунок» [Електронний ресурс] / Н. Прохорова // Мат. Всеукр. конф. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/645/1/N_Prohorova_YPPZHOO_IM.pdf
10. Скляренко Г. Закарпатська школа живопису в контексті українського мистецтва другої половини ХХ століття // мистецтвознавство України. 2017. Випуск 17. С. 220 – 229.
11. Туманов І. М. Морфологічні основи формоутворення в мистецтві та їх значення для прояву явищ взаємодії, синтезу та симбіозу мистецтв // Традиції та інновації у вищій архітектурно-художній освіті. 2015. Вип. 1. С. 60 – 66.
12. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Навчальний посібник. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
13. Федорук В. Живопис у навчально-творчому процесі: аспект побудови освітлення кольоро форми. ВІСНИК Львівської національної академії мистецтв. Вип. 22. С. 131 – 149. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/22/12.pdf

Додаткова література:

1. Блудов, А. Особливості формування процесу викладання цифрового живопису // Збірник наукових праць «Українська академія мистецтва». 2023. №33. С. 106-114. URL: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-33-13>
2. Горбатенко Л.П. Принципи побудови асоціативно-образних колірних композицій.

АРТ-платформа. 2020. Вип.1. С. 238-248.

3. Засипкін О. Академічний рисунок в умовах дистанційного навчання // Українська академія мистецтв. Мистецтвознавство. 2020. Випуск 29. С. 72 – 78.
4. Крюкова Г. О., Мостовщикова Д. О. Теоретично-наукові положення академічного рисунку у працях М. Лі // Науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки». 2019. №2. С. 20 – 23.
5. Рязанов. А. С. (Живопис та меми: точки перетину культур. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації». 2019. №15. URL: <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/15116>
6. Сухенко В. Навчальна програма з дисципліни «Академічний рисунок» Українська академія мистецтва. 2013. Вип. 20. С. 23-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_20_5
7. 4. Школьна, О., Теслюк, С. Інтерактивні можливості дистанційної освіти з живопису та рисунку в Україні // Молодий вчений. 2021. №10 (98). С. 42-44. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-11>

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну